

a családok védelméről *

A család az emberi történelemben már a jog és az állam kialakulását megelőzően létrejött önálló közösség, amely erkölcsi alapokon nyugszik.

A család Magyarország legfontosabb nemzeti erőforrása. A társadalom alapegységeként a család a nemzet fennmaradásának biztosítója és az emberi személyiség kibontakozásának természetes közege, amit az államnak tiszteletben kell tartania.

A családban történő nevelkedés biztonságosabb minden más lehetőséghez képest. A család létrejöttének biztos alapja a házasság, amely az egymás szeretetén és tiszteletén alapuló életközösség, ezért az mindenkor megkülönböztetett megbecsülést érdemel. A család akkor tölti be szerepét, ha az anya és az apa tartós és szilárd kapcsolata a gyermekek iránti felelősségben teljesedik ki.

Gyermekek születése és a családok gyarodása nélkül nincs fenntartható fejlődés és gazdasági növekedés. A gyermekvállalás nem eredményezheti a család szegénységbe süllyedését.

Harmonikusan működő családok nélkül nincs jól működő társadalom.

A családok életében kitüntetett jelentőséggel bírnak a nemzedékeken átívelő – köztük a nagyszülők és az unokák közötti – kapcsolatok.

Az állam segíti a munkavállalás és a családi élet összeegyeztetését.

A családok védelme és a családok jólétének erősítése az állam, az önkormányzatok, a civil szervezetek, a médiaszolgáltatók és a gazdasági élet szereplőinek egyaránt feladata. E célok megvalósítására az egyházak is kiemelt figyelmet fordítanak.

Az Országgyűlés mindezen értékek megőrzése és erősítése céljából, valamint annak érdekében, hogy a családok védelmére és jólétének növelésére kiszámítható és biztonságot nyújtó szabályozási környezetet teremtsen, az Alaptörvény végrehajtására, az Alaptörvény L) cikk (3) bekezdése alapján a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

Célok és alapelvek

1. §

(1) Az állam – önmagukban vett méltóságuk és értékük miatt is – védi a család és a házasság intézményét.

(2) A rendezett családi viszonyok védelme különös jelentőséggel bír a testi, a szellemi és a lelki egészség megóvása érdekében.

(3) Az állam a nemzet fennmaradását biztosító népesedési folyamatok érdekében külön törvényekben foglaltak szerint támogatja a gyermekvállalást, és segíti a szülők gyermekvállalási szándékainak megvalósulását.

(4) Az állam - annak érdekében, hogy minden gyermek családban nevelkedhessen fel - támogatja az örökbefogadást, és gyors, méltányos határidőn belüli, a gyermek érdekeit szem előtt tartó örökbefogadási eljárás kialakítására törekszik.

* A törvényt az Országgyűlés a 2011. december 23-i ülésnapján fogadta el.

2. §

(1) A családok támogatása a szociális rászorultság alapján működtetett ellátórendszerrel elkülönül. Az állam elsősorban a gyermekek felelős felneveléséhez járul hozzá támogatások formájában. Az állam törekszik arra, hogy a kiskorú gyermeket nevelő családok számára az otthonteremtés és a lakhatás feltételeit biztosítsa.

(2) Magyarország mindenkori költségvetésének tervezésekor előresorolt tényező a családok támogatása.

3. §

(1) A magzat életét a fogantatástól kezdve védelem és tisztelet, valamint külön törvényben foglaltak szerint támogatás illeti meg.

(2) Az emberi élet értékéről, az egészséges életmódról, a házasságra való felkészítésre szolgáló, felelősségteljes párkapcsolatról és a családi élettről szóló ismeretanyag az alap- és középfokú oktatási intézményekben folytatott oktatás tárgya.

4. §

(1) A munkavállaló szülő jogosult arra, hogy gyermeke elhelyezéséhez munkaideje tartamára az államtól segítséget kapjon.

(2) Az állam a kiskorú gyermek napközbeni gondozásához, felügyeletéhez kapcsolódó, a családok igényeihez rugalmasan igazodó szolgáltatások nyújtásával segíti a gyermeket nevelő szülő foglalkoztatásban való részvételét.

(3) Az állam kiemelten ösztönzi és támogatja a kiskorú gyermekek kis közösségekben, családi körülmények között történő napközbeni gondozását és felügyeletét.

5. §

E törvényben foglalt célok és a gyermekek védelme érdekében a médiaszolgáltatók kötelesek szolgáltatásaikat a házasság intézményének, valamint a család és a gyermeknevelés értékének tiszteletben tartásával nyújtani. Az állam ösztönzi a család és a gyermeknevelés értékét közvetítő műsorok, médiatartalmak bemutatását. A médiaszolgáltatók által elkövetett jogsértések esetén alkalmazható jogkövetkezményekről külön törvény rendelkezik.

6. §

(1) Az állam elősegíti és támogatja a családbarát szemlélet kialakulását és fenntartását a társadalmi és a gazdasági élet valamennyi területén.

(2) Az állam gondoskodik a családi élettel összefüggő hatósági eljárások egyszerűsítéséről, valamint törekszik arra, hogy a családok az őket megillető támogatásokat, szolgáltatásokat a lehető legkisebb ügyintézési teher mellett vehessék igénybe.

II. Fejezet

A családi jogállás és az abból eredő főbb kötelezettségek és jogok

1. A családi jogállás keletkezése

7. §

(1) A család a természetes személyek érzelmi és gazdasági közösségét megvalósító olyan kapcsolatrendszer, amelynek alapja egy férfi és egy nő házassága vagy egyenesági rokoni kapcsolat, vagy a családbaforadó gyámság.

(2) Egyenesági rokoni kapcsolat leszármazással vagy örökbefogadással jön létre.

2. Jog az örökléshez

8. §

(1) Végintézkedés hiányában történő öröklés (a továbbiakban: törvényes öröklés) esetében öröklésre elsősorban törvényben meghatározott rokonsági fokig az egymással egyenesági vagy oldalági rokonságban, illetve az örökbefogadási kapcsolatban állók és a házastárs jogosult.

(2) Az állam és más személyek törvényes öröklésének csak az (1) bekezdésben említett személyek hiányában lehet helye.

(3) Az örökhagyó házastársát külön törvényben szabályozottak szerint özvegyi jog illeti meg.

(4) Kötelesrész illeti meg az örökhagyó leszármazóját, házastársát, továbbá szülőjét, ha az öröklés megnyíltakor az örökhagyó törvényes örököse vagy végintézkedés hiányában az lenne. A kötelesrész mértékét, alapját, számítását, kiadását, továbbá a kötelesrészből való kitagadás részletes szabályait külön törvény tartalmazza.

3. Szülői kötelezettségek és jogok

9. §

(1) A családban az anya és az apa a szülői felelősség alapján – külön törvényben foglalt eltéréssel – azonos kötelezettségekkel és jogokkal bír.

(2) A szülő köteles és jogosult arra, hogy kiskorú gyermekét családban gondozza, felelősen nevelje, és a gyermeke testi, szellemi, lelki és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájárulását biztosítsa.

(3) A kiskorú gyermek szülője köteles különösen

a) gyermeke emberi méltóságát tiszteletben tartani,

b) gyermekével együttműködni,

c) gyermekét az őt érintő kérdésekről – korának és fejlettségének megfelelően – tájékoztatni, véleményét figyelembe venni,

d) gyermekének jogai gyakorlásához iránymutatást, tanácsot és segítséget adni,

e) gyermeke jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni,

f) a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni,

g) gyermeke felügyeletéről külön jogszabályban foglaltak szerint gondoskodni, amikor a gyermek éjszaka közterületen, szórakozóhelyen tartózkodik.

(4) A szülő köteles a gyermekre tekintettel kapott támogatást a gyermek gondozására, nevelésére fordítani.

(5) A kiskorú gyermek szülője jogosult arra, hogy a gyermeke felelős nevelését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.

10. §

A szülő külön törvényben meghatározott módon és kivételekkel – kiskorú gyermek esetén a saját szükséges tartásának korlátozásával is – köteles a gyermek tartására.

11. §

A házasság érvénytelenítése, valamint érvényességének, létezésének vagy nemlétezésének megállapítása, továbbá a házasság felbontása külön törvényben meghatározottak szerint a bíróság hatáskörébe tartozik.

4. A családban élő gyermek kötelezettségei és jogai

12. §

(1) A külön törvényben foglaltak szerint tanköteles korú gyermek kötelessége, hogy képességeinek megfelelően eleget tegyen tanulmányi kötelezettségének.

(2) A kiskorú gyermek kötelessége, hogy – korának és fejlettségének megfelelően – tartózkodjék az egészségét károsító életmódtól, valamint gondozása és nevelése érdekében szülőjével együttműködjön.

13. §

(1) A kiskorú gyermeknek joga van a testi, szellemi, lelki és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) A kiskorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a családban történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez.

(3) A kiskorú gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját testi, lelki és szellemi fejlődése érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el.

(4) A kiskorú gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani. Az állam kötelessége, hogy ilyen esetben a kiskorú gyermek családon belüli ellátásának feltételeit szükség szerint biztosítsa.

(5) A családjától elválasztott kiskorú gyermeknek a legrövidebb időn belül vissza kell kerülnie családjához, ha ennek törvényben meghatározott feltételei teljesülnek. Ennek érdekében az állam minden szükséges intézkedést megtesz.

14. §

A nagykorú gyermeknek külön törvényben foglaltak szerint tartási kötelezettsége áll fenn azon szülőjével szemben, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani.

III. Fejezet

A család és a gyermekvállalás védelme a foglalkoztatás terén

15. §

(1) A kiskorú gyermeket nevelő szülőt a foglalkoztatása során a külön törvényben foglaltak szerint kiemelt munkajogi védelem, illetve a szülői szerep és a munkavégzés összehangolását, valamint a családi élet védelmét biztosító kedvezmények illetik meg. Az állam a család és a munkavállalás összeegyeztethetőségének érdekében ösztönzi a részmunkaidőben történő, illetve az egyéb atipikus foglalkoztatási formákban való munkavégzést.

(2) A legalább három kiskorú gyermeket nevelő, a kiskorú gyermeket egyedül nevelő, illetve a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő szülőt foglalkoztatása során az ezen körülményeket figyelembe vevő további, külön törvény szerinti kedvezmények illetik meg.

16. §

(1) A várandós anyát, illetve a kiskorú gyermeket nevelő szülőt külön törvény szerinti kedvezmények illetik meg

a) a foglalkoztatásra irányuló szerződés munkavégzés helyének megváltozása miatti módosítása,

b) a rendkívüli, illetve az éjszakai munkavégzésre való igénybe vehetőség,

c) a más helységben végzendő munkára kötelezés, továbbá

d) a várandóssággal összefüggő orvosi vizsgálat munkaidő-kedvezménye

esetén.

(2) A várandós, illetve egy évesnél fiatalabb gyermeket nevelő nőt csak az egészségi állapotának megfelelő olyan munkakörben lehet foglalkoztatni, amelyhez hozzájárult, és amelyben alapbére nem kevesebb, mint a megelőző munkakörében. A megfelelő munkakör felajánlása vagy kialakítása a foglalkoztató feladata. Amennyiben a foglalkoztató nem tud ilyet biztosítani, a nőt a munkavégzés alól fel kell menteni, és részére külön törvényben foglaltak szerint alapbért kell folyósítani.

17. §

A szülőt külön törvény szerinti fizetés nélküli szabadság illeti meg a gyermeke otthoni

a) gondozása céljából legalább a gyermek harmadik életéve, illetve tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek, ikergyermek nevelése esetén a külön törvény szerinti korhatár betöltéséig,

b) ápolása céljából legalább a gyermek tizenkettedik életéve betöltéséig, illetve ezt követően a személyes ápolás indokoltságának igazolása alapján.

18. §

A szülő külön törvény szerinti felmondási védelem alatt áll, ha

a) háromévesnél fiatalabb gyermeket nevel,

b) beteg gyermekét ápolja,

c) várandós, szülési szabadságon vagy a gyermek otthoni gondozása céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadságon van, illetve emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésben vagy gyermek örökbefogadására irányuló eljárásban vesz részt.

19. §

A gyermek gondozása céljából igénybe vett ellátásból a foglalkoztatásba visszatérő szülőt kérésére – legalább a gyermek harmadik életévének betöltéséig – külön törvény szerinti részmunkaidőben kell foglalkoztatni.

20. §

(1) A család gyermekvállalással és gyermekneveléssel kapcsolatos feladatai ellátásának segítésére – külön törvényben foglaltak szerint –

a) mindkét szülő pótszabadságra,

b) a gyermekét szoptató anya munkaidő-kedvezményre, és

c) a várandós, illetve szülő nő szülési szabadságra

jogosult.

(2) A szülési szabadság időtartama nem lehet rövidebb huszonnégy hétnél, kivéve, ha az anya a szülést követően nem tudja, vagy nem akarja a gyermekét gondozni.

21. §

Az e törvény szerinti foglalkoztatási védelmekhez és kedvezményekhez képest más jogszabály, munkaviszonyra vonatkozó szabály, illetve egyedi foglalkoztatói intézkedés a gyermeket nevelő foglalkoztatottra nézve kedvezőbb szabályokat is megállapíthat, különösen, ha a foglalkoztatottra nemcsak a gyermek neveléséből, hanem más, rászoruló családtag iránti kötelezettségből eredő gondozási feladat is járul.

IV. Fejezet

A családok és a gyermekvállalás állami támogatása

22. §

(1) Az állam a gyermeket nevelő családok munkából szerzett jövedelme után fizetendő közterhek megállapításánál figyelembe veszi a gyermekvállalással és -neveléssel együtt járó költségeket.

(2) Az állam az (1) bekezdésben foglaltak érvényesítése érdekében külön törvényben foglaltak szerint a gyermekek után járó családi kedvezménnyel támogatja a családokat.

23. §

(1) Az állam pénzbeli támogatás vagy természetbeni ellátás formájában hozzájárul a várandóssággal, a szüléssel, a szülőnek a gyermek – legalább hároméves koráig történő – gondozásával és nevelésével, valamint a taníttatásával összefüggő költségeihez.

(2) A támogatás formája és mértéke külön törvényben foglaltak szerint – így különösen a család szerkezetére, a családban nevelt gyermekek számára és életkorára, a gyermek tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos állapotára, továbbá a szülő külön törvény szerinti társadalombiztosítási jogviszonya fennállásának tényére és annak előzetes időtartamára tekintettel – családonként eltérő.

(3) A támogatás mértékére, valamint a támogatásra való jogosultság időtartamára és feltételeire vonatkozó rendelkezések módosítása esetén – kivéve, ha az az ellátás jogosultjára nézve kedvező tartalmú – a módosítás hatálybalépésére a kihirdetésétől számított legalább egy év felkészülési időt kell biztosítani.

24. §

A gyermeket nevelő szülő részmunkaidős foglalkoztatásához, illetve a gyermek gondozása céljából igénybe vett pénzbeli ellátás igénybevételeét követő foglalkoztatásához az állam külön törvényben foglaltak szerint járulékkedvezményt nyújt.

25. §

(1) A generációk közötti együttműködés ösztönzése érdekében az állam törekszik arra, hogy a család tagjainak egymás iránti felelősségvállalása erősödjön, és ez a felelősségvállalás elismerést nyerjen.

(2) A gyermeket nevelő szülő a nyugdíjrendszer fenntartásához a gyermek(ek) felnevelésével hozzájárul. A gyermekvállalásból adódó nyugdíjhátrányokat az állam külön törvény szerint ellentételezi.

V. Fejezet**Záró rendelkezések****5. Hatályba léptető rendelkezés****26. §**

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2012. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 7. §, 8. §, 17. § és 19. § 2012. július 1-jén lép hatályba.

6. Az Alaptörvény sarkalatosságra vonatkozó követelményének való megfelelés**27. §**

E törvény 1-25. §-a az Alaptörvény L) cikk (3) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül.

7. Módosuló jogszabályok**28. §**

(1) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 96. § (2) bekezdés helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Azt a személyt,

a) akinél a gyámhivatal a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezte [91. § (2) bek.],

b) akinél a bíróság a gyermeket elhelyezte [72/A. § (1) bek.],

c) aki a gyermeket a gyámhatóság hozzájárulásával családba fogadta

a gyermek gyámjául, családbafogadó gyámjául kell rendelni.”

(2) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 96. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A gyámhatóság családbafogadó gyámként rendeli ki a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott személyt, kivéve, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el.”

29. §

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

a) 20/B. § (2) bekezdésében, 71. § (3) bekezdésében és 80. § (1) bekezdés záró szövegében a „gyám” szövegrész helyébe a „családbafogadó gyám” szöveg,

b) 71. § (2) bekezdésében a „gyámul” szövegrész helyébe a „családbafogadó gyámul” szöveg,

c) 75. § b) pontjában és 75/A. § b) pontjában a „gyámjául” szövegrész helyébe a „családbafogadó gyámjául” szöveg

lép.

Dr. Schmitt Pál
köztársasági elnök

Kövér László
az Országgyűlés elnöke